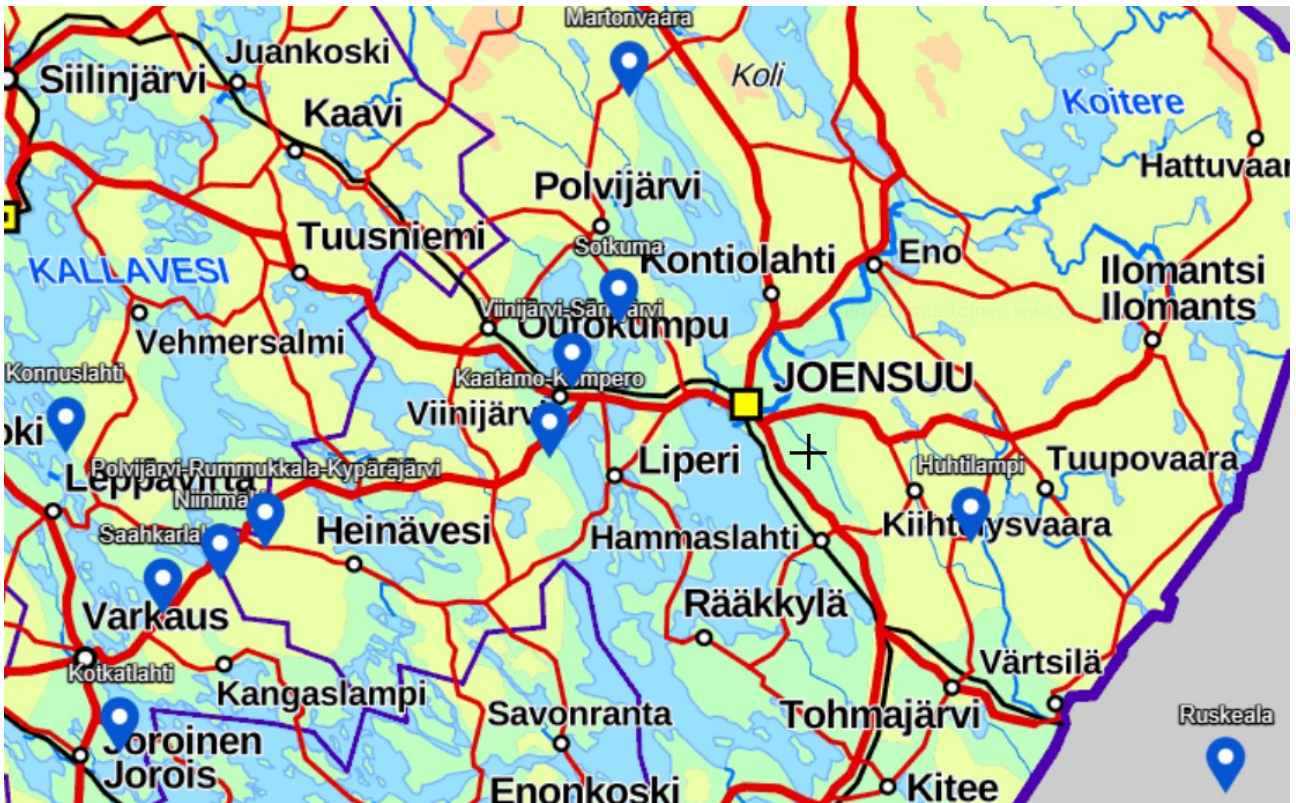

Piira-suvun yhteydessä mainittuja paikkoja Savo-Karjalassa.

1. Reitti itäänpäin

Tämän hetkisen ”tiedon” mukaan suvun vanhin nimeltä tunnettu esi-isä Henric Pirain on muuttanut 1400-1500-luvun vaihteessa Kotkatlahdesta Niinimäelle (Savon historia I s. 390). Kotkatlahti oli Pähkinäsaaren 1323 rauhanrajan länsipuolella Ruotsissa, kun taas Niinimäki oli saman rajan itäpuolella Novgorod-Venäjällä. Näitä rohkeita uudisasukas Piiraisia muutti siis toisen valtakunnan alueelle.

Täyssinän 1595 rauhassa raja siirtyi sen verran idemmäksi, että Saahkarlahti, Niinimäki, Polvijärvi, Rummukkala ja Kypäräjärvi jäivät lopullisesti Ruotsin puolelle. Nuo kylät kuuluivat silloin Tavinsalmen pitäjän Saamaisten kymmenyskuntaan kunnes ne liitettiin 1639 perustettuun Leppävuiran pitäjään. Täyssinän rauhanrajan jälkeen Kaatamo, Särkijärvi ja Sotkuma olivat edelleen Venäjän puolella. Siitä ei ole varmuutta muuttiko sukua jo ennen Stolbovan rauhaa 1617 Venäjälle Liperiin vai vasta Stolbovan rauhan jälkeen Ruotsin Liperiin ja Huhtilammelle. Stolbovan rauhan jälkeen ortodoksiväestöä siirtyi pois Ruotsin Käkisalmen läänistä ja tilalle tuli Savosta luterilaisia. Onkin sanottu, että Pohjois-Karjala ja läntinen Laatokan Karjala on savolaisten ja osittain hämäläisten 1600- luvulla asuttamaa.

Yksi sukuhaara (Antti Piirainen 1561) erkani Niinimäestä pohjoiseen Tuppurinmäelle (Joroisten historia s. 56). Voisiko tämä Antti Piirainen olla Kainuun sukuhaaran (N-FT415705) esi-isä? Toisaalta DNA-näytteiden mukaan Kainuun sukuhaara on eriytynyt haplost N-BY91760, jota on ollut myös Kiihtelysvaarassa.

Suvun varhaisempi asutushistoria ennen Kotkatlahtea on hämärän peitossa. DNA-tulosten perusteella on kuitenkin selvinnyt, että olemme ns. kantasuomalaisista (hämäläistä) haploryhmää, joka on saapunut nykySuomen kamaralle jo ennen karjalaisia. Silloin mahdollinen reitti kaukaa idästä olisi ollut Baltian kautta Suomenlahden yli esim. Aurajoen tai Kokemäenjoen suistoon ja

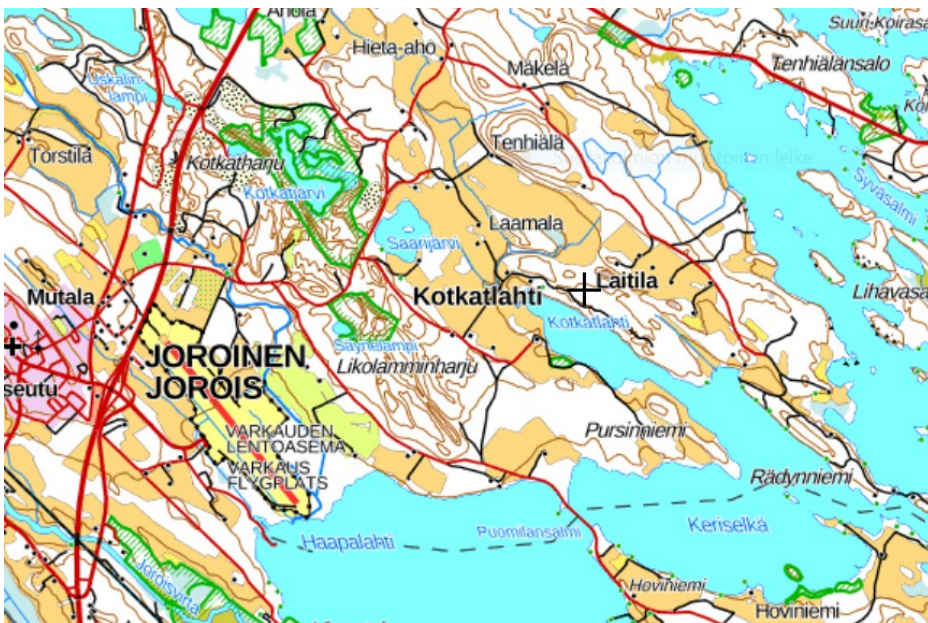
sieltä sitten Hämeeseen. Jossakin yhteyksissä on väläytelty jotain dokumenttia, joka Piira -nimeen viitaten johtaisi jonnekin Tyrvälle eli nykyisen Sastamalan seudulle.

Vielä ennen nykyisiä DNA-tutkimuksia muutamat historian tutkijat olivat vakaasti sitä mieltä, että Piiraiset ovat karjalaista syntyperää oleva suku, joka on tullut Savoan nimenomaan Laatokan Karjalan kautta. Vaikuttaa siltä, että asiaa on aikoinaan haluttu perustella tarkoitushakuisesti muutaman hataran lähteen avulla. Myös Eskil Piira sukuseurassa oltiin ainakin osittain tässä käsityksessä, kun on viitattu Solovetskin suolakeittämöihin ja ”Karjalan lasten viiteen sukukuntaan”, joista yksi olisi ollut Piiraisia. Onneksi on otettu DNA-näytteitä!

2. Y-DNA-näytteen antaneiden miesten ilmoittamat oman sukuhaaransa asuinpaikat

Y-DNA-näytteen antaneista Piira heimon miehistä ensimmäisenä ns. kantahaplostani eriytyneen eli vanhimman mutaation omaava mies on ilmoittanut vanhimman tunnetun esi-isänsä kotipaikaksi Kiihtelysvaaran Huhtilammen. Seuraavaksi ajoittuvat Liperiin sijoittuvat haplot N-Y63578 ja siitä eriytyneet N-FT5901 sekä N-Y63155. Heinävesi-Leppävirta alueelle viittaa haplo N-FT22501. N-BY91760:sta on eriytynyt Kainuussa vallitseva N-FT415705. Lisäksi yksi N-BY5997:een jäänyt mies on ilmoittanut vanhimman tietämänsä esi-isän asuneen Sulkavalla.

2.1. Kotkatlahti

Joroisten historiassa (s. 56) kerrotaan Piiraisen asuneen 1400-luvulla Kotkatlahdessa. Kotkatlahti sijaitsee Haukiveden vesistön pohjoispäässä suojaisen lahden pohjukassa. Alueella on laajat peltoaukeat. Siellä on ollut jo 1400-luvulla otolliset olosuhteet saada toimeentulo maataloudesta. Siksi voikin kysyä, mikä sai sukumme lähtemään pois tuolta viljavalta seudulta.

Onko N-BY5997:sta eriytyneet N-BY91760 ja Y-63578 mutatoituneet jo Kotkatlahdessa vai jo ennen Kotkatlahtea? Ainakin Family Treen määrittämä mutaatioiden syntyminen 1300-luvulla mahdollistaisi kyseisen asian.

2.2. Saahkarlahti

Seuraavaksi paikaksi mainitaan Saahkarlahti 1590-luvulla (Tiina Jäger, s. 34 ja 40) ja siellä haplo N-BY91760. Lähtikö täältä Kainuun sukuhaaran esi-isä pohjoisen suuntaan? Nimittäin Tiina Jäger mainitsee Piiraisten asuneen myös noin 30 km pohjoisempana Konnuslahden kylässä, siis sivussa itäänpäin johtavasta reitistä. Ainakin vesistö olisi mahdollistanut etenemisen hyvin aina Sukevalle saakka ja sieltä Vuottojokea pitkin Oulujärvelle sekä edelleen Pudasjärvelle ja Kuhmoon.

2.3. Niinimäki > Polvijärvi, Rummukkala ja Kypäräjärvi

Niinimäki on ollut suvun seuraava asuinpaikka ja keskeinen leviämisaalue ainakin vuodesta 1541 alkaen, mahdollisesti jo paljon aikaisemminkin. Rantasalmen maakirja vuodelta 1541 on ensimmäinen dokumentti, mistä löytyy Piiraisia Niinimäeltä. Siellä ovat asuneet ainakin Olli, Pekka ja Paavo Piirainen (Heinäveden historia s. 72). Niinimäen jälkeen asuinpaikkoina on mainittu

Polvijärvi, Rummukkala ja Kypäräjärvi (N-FT22501 haplon vanhimpia esi-isien asuinpaikkoja) sekä pohjoisempaa Tuppurinmäki. Niinimäki sijaitsee ikivanhan vesireitin Unnukan ja Suvasveden välisen vetotaipaleen läheisyydessä, joten se on sopivasti syrjässä, mutta myös suhteellisen helposti saavutettavissa.

Pohjois-Savon sukututkimusharrastajat: Asutustutkimus Tavinsalmen pitäjästä 1548-1600 toteaa näin;

1548-1550 maksoivat veroa Niinimäki-Rummukkala alueella seuraavat Piiraiset: Olli, Paavo ja Pekka Paavonpojat, Pekka Matinpoika, Tirkko Heikinpoika ja Heikki Piirainen.

(<https://www.sukuhistoria.fi/sshy/sivut/jasenille/paikat.php?bid=19066>). Tuosta luettelosta ei pääse selville heidän sukulaisuussuhteistaan. Ainakin kolme ensimmäistä lienevät veljeksiä, mutta ovatko kaksi seuraavaa sitten noiden kolmen veljeksien serkkuja ja entä mikä on viimeisen sukulaisuussuhde muihin?

Savon maantarkastusluettelossa 1561-1654 anekilla 1693 maata viljelivät Olli, Pekka, Paavo Paavonpojat ja Lauri (Paavonpoika?) Anekkilla 1694 Lauri ja Paavo Heikinpojat ja anekilla 1729 Antti ja Heikki Piiraiset. Siis jälkipolvia noin 1500 syntyneistä Heikki, Matti, Paavo ja (Antti) Piiraisista. Paavon pojilla oli anekki 1693, Heikin ja (Matin) pojilla anekki 1694 ja Antilla ja Heikillä anekki 1729. (<https://kaino.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk62/>).

Niinimäen alueelta löytyy kaksi tilaa, mitkä voisivat olla suvun muinaisia asuinpaikkoja. Mäntymäki -nimisen tilan pirtin seinällä on vanha Suomen maanviljelijöiden ammatillisen järjestön myöntämä kunniakirja, jossa mainitaan tilan ensimmäisenä isäntänä Pekka Heikinpoika Piirainen eli Tirkkonen 1541-1571. Huuhtijärven eteläpuolella on puolestaan Pirolanmäki -niminen tila.

Tuohon Huuhtijärven liittyy kaksi mielenkiintoista seikkaa. Ensinnäkin Heinäveden historiassa (s. 72) sanotaan, Pekka Piirainen muutti Kypäräjärven Huhtijärven mäelle. Tarkoitetaanko kuitenkin oikeastaan tuota Niinimäellä olevaa Huuhtijärven vieressä olevaa Pirolanmäkeä eikä Kypäräjärveä, sillä sieltä ei löydy Huhti- eikä Huuhtijärveä. Toinen yksityiskohta on se, yksi sukuhaara on asuttanut Huhtilampea Kiihtelysvaarassa. Veivätkö he sinne mennessään kotijärvensä Huhtijärven nimen mukanaan?

Näiden kylien nimeämisessä ja Piiraisen asumusten sijoittamisessa niihin on se ongelma, että kymmenyskunnat ja maakirjakylät ovat vaihtuneet rajoiltaan sekä nimiltään ja ne ovat olleet eri

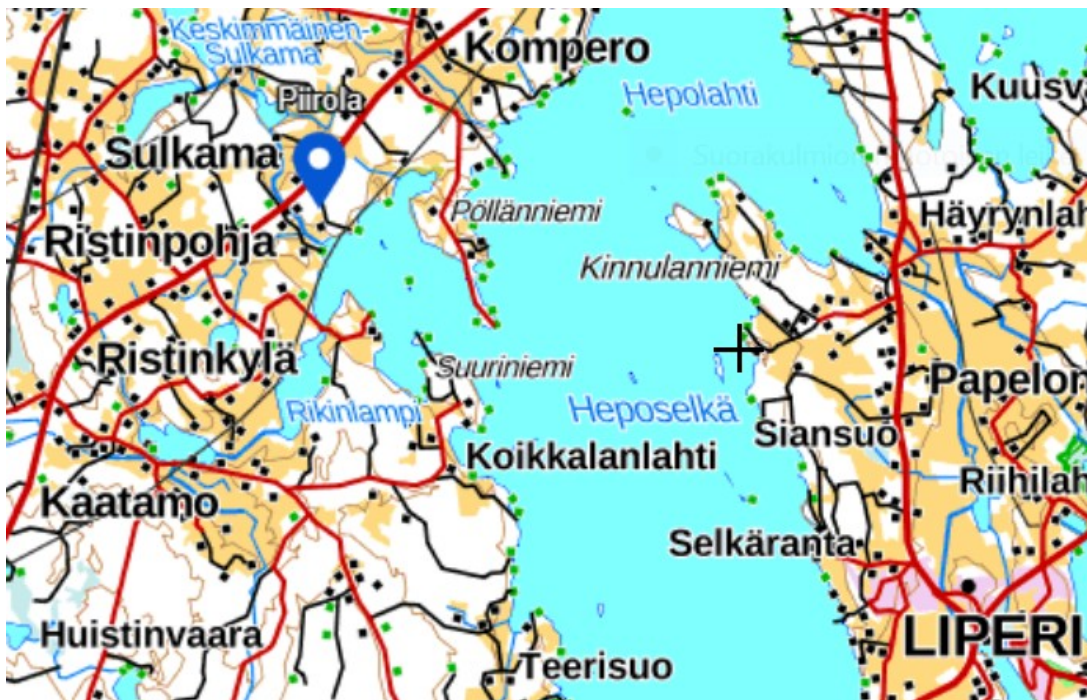
pitäjien (Rantasalmi, Tavinsalmi, Leppävirta, Heinävesi) hallintoalueilla historian eri vaiheissa, joten niissä voi olla hyvinkin päällekkäisyyksiä ja sekaannuksia.

2.4. Tuppurinmäki

Samoja Kotkatlahden Piiraisia oli Saamaisten Tuppurinmäelle vuoteen 1541 asuttanut Antti Piirainen (Joroisten historia s. 56). Täälläkin on Niinijärvi.

2.5. Kaatamo - Kompero

Osa suvusta (N-Y63578) jatkoi edelleen itäänpäin.

Veijo Saloheimon esitelmä Suomen Sukututkimusseuran sivuilla (2012): ”Leppävirran Lylymäestä katoaa muuan Pekka Piironen 1571 ja sitten kun Käkisalmen läänistä tehtiin maakirja 1618 Liperin Särkijärvellä on Pekka Pironoff”. Lylymäki on melko lähellä Niinimäkeä (ks. kartta myöhemmin). Taitaa olla niin, että kun ennen vuotta 1617 Liperi oli Venäjää, niin Pekka Piironen muutti Liperiin (silloiselle Venäjälle). Siis hän oli ollut jo vuodesta 1571 alkaen Liperissä. Toisaalta tuo vuoden 1618 Pekka Piironen voisi olla myös 1571 Venäjän Liperiin menneen Pekka Piironen poika. (<https://www.genealogia.fi/kuopion-sukututkimuspaivat-2012>.)

Muuton yhteydessä nimi muuttui Pironoffiksi ja uskonto ortodoksiksi. Tämä on ymmärrettävää, sillä lähes kaikki Liperissä Venäjän vallan aikana olivat ortodokseja. Mutta oliko Pekka Piironen ensimmäinen Niinimäen Piiraisista, joka meni silloiselle Venäjälle?

Piironiset mainitaan Liperin Ristilammilla 1637-1641. Piironiset näyttävät liittyvän myöhemmin Kaatamon kylän vaiheisiin. Luterilaiset kirjoittavat nimen Piironen (Pohjois-Karjalan historia 2, s.

43). Karttaan merkitty Pirolan tila on merkitty jo vanhoihin Liperin isojaon aikaisiin karttoihin Pirolan nimellä.

Liperissä on asunut 1600-luvulta lähtien sekä luterilaisia että ortodoksia Piiraisia. Oletettavaa on, että Liperiin eli silloiselle Venäjälle ennen 1617 Stolbovan rauhaa menneet Piiraiset ovat vaihtaneet uskontonsa ortodoksiseksi ja ne Piiraiset, jotka ovat tulleet Liperiin Stolbovan rauhan jälkeen Ruotsin uudelle ns. voittomaalle ovat säilyttäneet luterilaisen uskontonsa.

2.6. Viinijärven Särkijärvi

Edelleen osa suvusta (N-FT5901) jatkoi syvemmälle idän suuntaan. Seuraavaksi he asuivat jonkin aikaa oletettavasti Viinijärven Särkijärven alueella. Niminä ainakin Pekka Piironen poika Ilja Pekan poika sekä hänen poikansa Luka Iljan poika mainitaan asuneen Särkijärvellä (Ari Kolehmainen 2019). Tarkempaa paikkaa tuolla alueella ei tiedetä, eikä sieltä löydy nykykartoistakaan mitään Piira- tai Piiri -nimiin viittavaa.

2.7. Sotkuma ja Martonvaara

Siitä ei ole käsitystä tulivatko Piiraiset (N-FT5901) Sotkuman alueelle suoraan Kaatamosta vai Särkijärven kautta. Myöskään sitä ei tiedetä ovatko Martonvaaran Piiraiset samaa sukuhaaraa kuin Sotkuman Piiraiset.

2.8. Huhtilampi

Piiraiset (N-BY91760) saapuivat Kiihtelysvaaran Huhtilammin länsirannoille 1660-luvulla (Tiina Jäger, s. 45)

3. Nykyisen Leppävirran ja Heinäveden alueella Piiraisiin liittyviä paikkoja

Olen yrittänyt kerätä eri dokumenteista sellaisia mainintoja, joissa Piiraisen nimi liittyy johonkin nykyisen Leppävirran, Heinäveden ja Liperin kartoista löytyvään paikkaan. Lisäksi olen selvittänyt millaiset vesiyhteydet noihin paikkoihin on ollut.

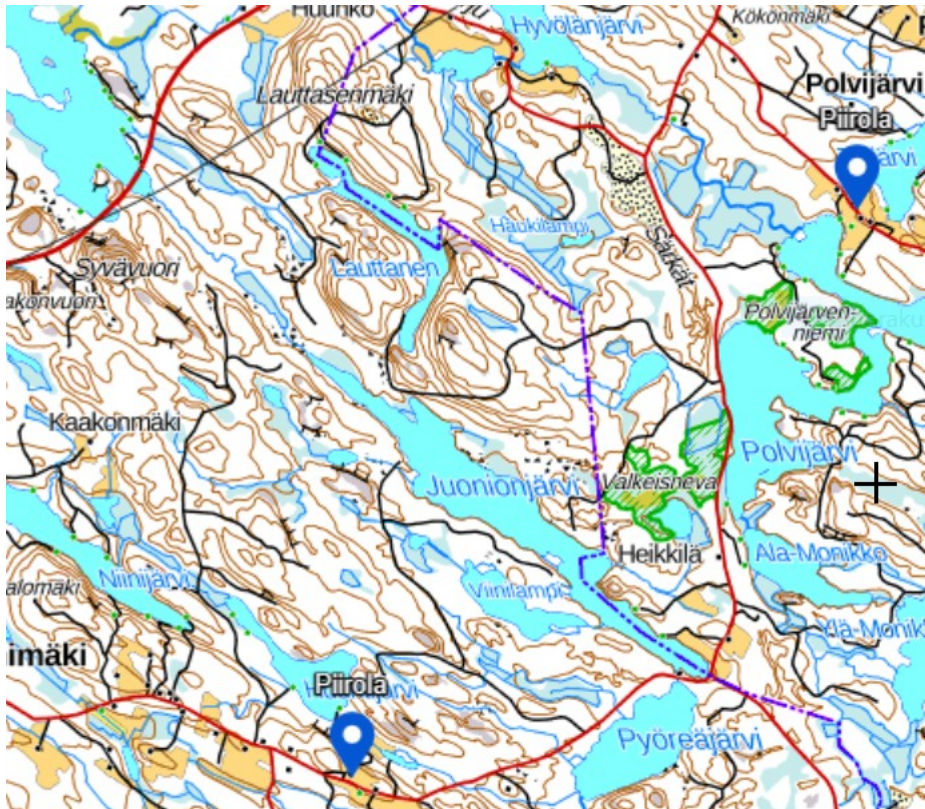
3.1. Lylymäki

Tavinsalmen Lylymäestä Pekka Piironen lähti Venäjälle (Liperin Kaatamoon?) 1571 (Saloheimo 2012).

Lylymäestä on päässyt Lylyjokea pitkin Suvasveden Saijanlahteen, josta on ollut vetotaival Kiesimäjärven ja sieltä edelleen Kiesimäjokea pitkin Unnukalle. Tuo joki näkyy kartassa vasemmassa alakulmassa.

3.2. Niinimäki - Polvijärvi

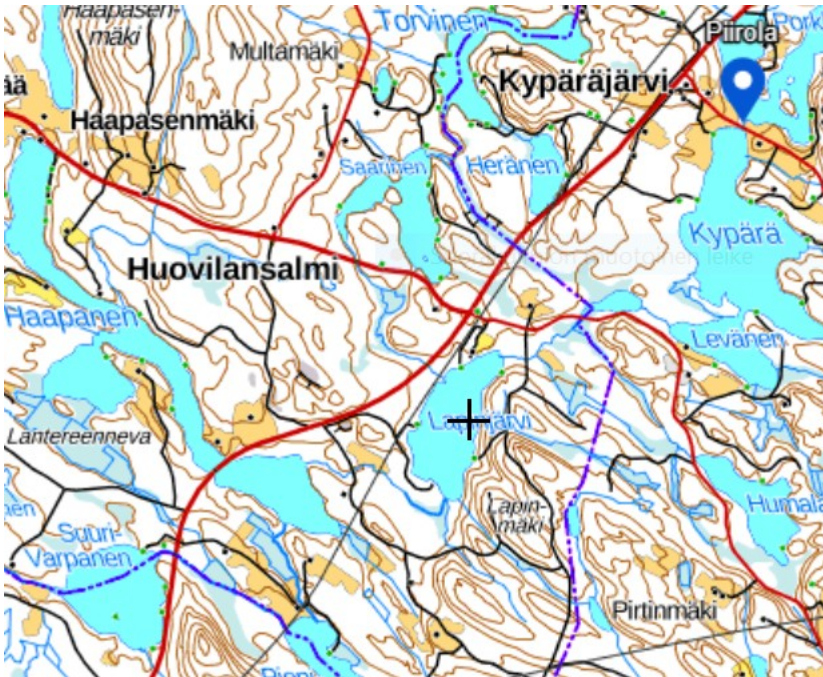
Piiraiset ovat valinneet viisaasti asuinpaikkansa. Niinimäeltä on päässyt pikkupuroja pitkin Pyöreäjärveen ja siitä edelleen Juonionjärven kautta Suvasvedelle. Polvijärven ja Tiejärven väliseltä kannakselta on päässyt vielä kätevämpää reittiä Hyvöläjärven kautta Suvasvedelle. He ovat siis asuttaneet vesireittien varrella olevia syrjäisiä paikkoja, joista on kuitenkin ollut yhteys tärkeälle Unnukka-Suvasvesi vesireitille.

Polvijärven kylän talot nro 1, Hyvölä ja nro 2, Kankaala sekä nro 3, Järvelä ovat kaikki ensimmäisten isäntien mukaan olleet Piiraisen omistuksissa (Heinäveden historia, talonhaltijaluettelo s. 511-512). Järjestysnumeroiden mukaan ne ovat olleet kylän ensimmäisiä uudistaloja jo ennen 1720-lukua.

Heinäveden ensimmäinen tie, Karjalan tie Varkauden ruukista Liperin Taipaleen kylään on kulkenut aikoinaan Saahkarlahden, Niinimäen ja Rummukkalan kautta edelleen Karvioon. Siis juuri sitä reittiä mitä esi-isämme ovat aikoinaan kulkeneet kuivia harjanteita ja mäntykankaita pitkin Soisalon läpi.

3.3. Kypäräjärvi

Myös Kypäräjärveltä on päästy puroja pitkin ensin Suuri-Varpaselle ja sieltä sitten Näätsmäen Vaahtovaan Suvasveden rantaan. Heinäveden historian (s. 506) mukaan Kypäräjärvi nro 1, Reijola on ollut Piiraisten suvun hallussa jo 1541. Tuolla alueella myös nro 2, Mäkelä ja nro 3, Pirola ovat olleet Heinäveden talonhaltijaluettelon mukaan Piiraisten hallussa.

3.4. Rummukkala

Noin 6 kilometriä etelään Kypäräjärvestä ja 3 kilometriä Polvijärveltä pohjoiseen sijaitsee Rummukkalan kylä. Heinäveden talonhaltijaluettelon mukaan Rummukkala nro 1, Törrölässä on asunut 1830-luvulta alkaen Jooseppi Piirainen. Rummukasta pääsee samaa vesireittiä pitkin Suvakseen kuin Kypäräjärveltä.

3.5. Sarvikumpu

Sarvikumpu nro 5, Piirala.
Isäntänä 1795-1808 Pekka Piirainen.
Vaikuttikohan Suomen sota 1808-1809
tilan menetykseen?
Pirolasta on vesireitti Sulkavanjokea
pitkin Kermajärveen.

3.6. Kermajärven kaakkoiskulmassa olevia paikkoja

Leppävirran historian (s. 78) mukaan 1500-luvun lopulla Sallinahoa asusti Antti Piirainen. Tarkoitetaanko tällä Kermassa olevaa Sallilanniemeä vai oliko Rummukalan ja Kypäräjärven alueella joku toinen Sallinaho vai oliko kyseinen Sallinaho pohjoisempana Tuppurinmäellä? Heinäveden historiassa olevien Heinäveden asutuskarttojen 1562, 1664 ja 1750 mukaan kyseisessä Sallilanniemessä ei ollut asutusta ainakaan ennen vuotta 1750.

Kerman ja Vihtarin väliltä löytyy myös Piirailankylä, joten ainakin se on todiste Piiraisista alueella. Tältä alueelta on myös suhteellisen lyhyt matka, noin 30 kilometriä Liperin Kaatamoon.

4. Osittain paikannettavissa olevia paikkoja

John Habermanin maantarkastusluettelo Pien-Savosta 1620-luvulta folioissa 108-109 on löydettävissä seuraavat Piiraiset.

Nijni Mäkij Byij

```
{ Hans Immoinen }
3}{=} { Maatz [Immoinen] } [=] { åker 4 tynnor
1½ Olof Pijroin åker 2 tynnor
1 Olof tirkojnen }
2½ Peer tirkojnen } [=] { åker 5 tynnor ödes åker 2½ tynnor
```

```
Palå Måen Nenå - }
Randa kangas - } [=] { 10 tynnor B. t. g. 25
Paalon aho - - 5 tynnor B. t. 20
Jannen wehmas - 7 tynnor B. t. 20
Martin aho - 4 tynnor B. t. a. 20
```

```
Såån Sillmån kangas - 2 tynnor B. t. 20
Rijta kummun aho - 2 tynnor B. t. 30
Lattua Jårfuen Sifu - 5 tynnor B. t. 20
Palaisten aho - 2 tynnor B. a. 20
Raita aho - 1 tynna B. t. a. 20
Seynå Joki ångh - 3 lass
```

```
1½ Anders Pijrainen åker 1 tynna 5 Cappor
1½ Henrih [Pijrainen] }
0 Jöns Narinen } [=] { åker 2 tynnor ång 1 las
```

```
Hwhti iårfuen måki - 3 tynnor a. b. 15
wallkiaisen Jårfuen Sifu - 4 las
Nyhirmå Joen påifuå randa -
Kiukuen Salo luhta ångh - 3 lass
öde} Tihuiåisen måk - 3 tynnor B. t. 40
Wårån taifuall - 5 tynnor B. t. a. 20
Peenen Jårfuen aho 1/4 tynna B. t. 20
Kesimå Joen Sifw - 1 lass
```

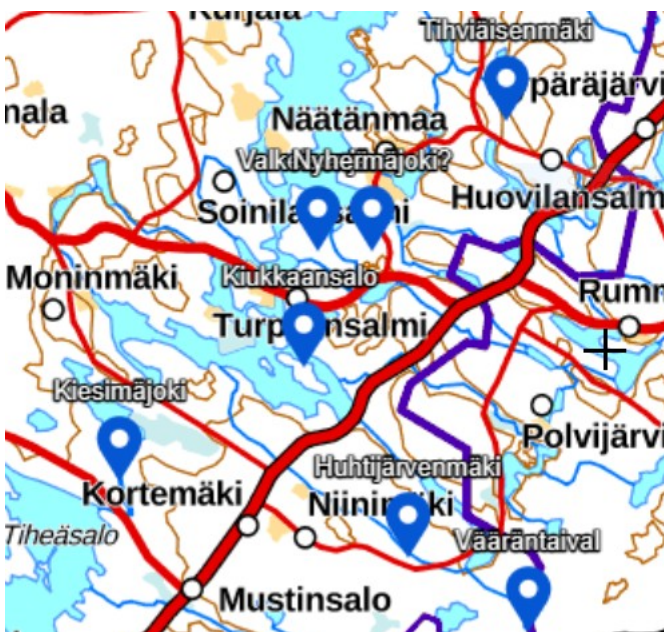
Niinimäellä on vaikuttanut Olli Piironen.

Näitä paikkoja ei pysty sijoittamaan kartoille.

Myös Antti Piirainen ja Heikki Piirainen ovat asuneet Niinimäellä.

Kun on kyse 1620-luvusta, niin olivatko silloin myös Polvijärvi, Rummukkala ja Kypäräjärvi Niinimäen kylään kuuluvia asutuksia?

Huomioitavaa on myös samassa maantarkastusluettelossa käytetty erilainen sukunimen kirjoitus-tapa.

Nuo Antti ja Heikki Piiraisen ”omistukset” pystytään sijoittamaan nykykarttoille tuota Pienenjärven ahoa lukuunottamatta.

Suurin osa paikoista on Unnukka-Suvasvesi reitin varrella. Tämänkin perusteella voi päätellä, että Piiraiset ovat olleet seudun ensimmäisten uudisasukkaiden joukossa, kun ovat päässeet valitsemaan parhaita paikkoja. Tuolla syrjäisemmällä Vääräntaipaleella on ehkä on ollut merkitystä Vääräjoessa olleen myllyn takia.

Piiraisenpelto RandaSalmij Sochn, Kerihariu Fierdungh, Keri Salo Byij, fol. 101v
Piiranaho RandaSalmij Sochn, Rand Salm fierdungh, Lammin Pohja Byij, fol. 91
Piiranaho RandaSalmij Sochn, Kerihariu Fierdungh, Jurwala Byij, fol. 107v
Piiranharju RandaSalmij Sochn, Rand Salm fierdungh, Lammin Pohja Byij, fol. 90v
Piiranmäki Taffwi Sall[mi] [Socken], Wääri Salo Byij, fol. 24
Piironmäki Taffwi Sall[mi] [Socken], Wääri Salo Byij, fol. 24

Habermanin maantarkastusluettelosta löytyvät paikanniminä lisäksi nämä Piira tai Piiron alkuiset paikannimet, joihin ei liity sukuniminä Piiraisia. Mielenkiintoista on se, että kun 1560-luvulta on mainittu vain nuo Rantasalmen Piiranaho ja Piiranharju sekä Tavinsalmen Piiranmäki nimiset paikat, niin nykykartoissa noita Piira tai Piiron alkuisia paikkoja on pitkälti yli 20. Nähtävästi sukumme on nimennyt uusia paikkoja levittäytyessään Stolbovan rauhan 1617 jälkeen laajemmalti Heinäveden ja Liperin erämaihin.

5. Selvittämättä jääneet paikat

Savon maantarkastusluettelosta vuosilta 1561-1564 löytyvät ainakin seuraavat maininnat, joissa omistajiksi/haltijoiksi on merkitty Piiraisen sukuun kuuluneita.

1693	7	Oluff, Peer, Pääll, Lars Pijrajnenn <u>Begieradt</u> aff <u>Gödich Fincke</u> Walkiaisen Jerfwen sw, Syriä salon luchta, Nyhermä Joen päifwä randa, Kuikahan salonn luhan Nenä, <u>Begieradt</u> aff <u>Jören Monsson</u> Tuhwiaisten mäkj, Wäranu Taiffwall, Pienen Jerfuen aho, Kessemen Joen sw, Weneh ketwell, Iloxen Joeld, Kinulan Nijtu, Randa aufuin randa, Kurki luhan pä pochias Nenä, Kokan Nijtun pä, eteläpä Kurkisäta, Walckeaisen Joen pochias polj, <u>Begieradt</u> aff <u>Clemet</u> Huchti Jerfuen mäkj, Pekon aho, Soisälän aho, Härka mäkj, Pellos aho, Kucka aho, Sollin aho, Hyffwä mäkj, Sorsan aho, Parfuian aho
------	---	--

s. 251; Olli, Pekka, Paavo ja Lauri. Ovatko veljeksiä vai mikä on heidän sukulaisuussuhde toisiinsa? Osa näistä paikoista löytyy Habermanin maantarkastusluettelosta 60 vuotta myöhemmin.

1694	6	<small>Suprakulmion muotoinen leike</small> Lars Hinderssonn, Pääll Hindersson Pijrajnenn Randoi kangas, Palon mäen Nenä, Palun aho, Jorua wehmos, Martin aho, Soon Silmän kangas, Korteh soon aho, Rijta Kinnun aho, Lepestomäen Nenä, Ladwa Jerffwen siw, Korteh soon aho, Palosten aho
------	---	---

s. 252; Lauri ja Paavo Heikinpoika. Ovatko samat Lauri ja ja Paavo kuin edellisessä? Olisiko Latvajärven sivu Latvankylässä Vihtarin ja Liperin rajan tuntumassa?

1729	6	Anders Pijrainen, Anders Karvinen, Hindrich Pijrahainenn <u>Kortehen soon aho</u> , Polosen aho, Vnder 1 Skatt skin, [<u>Begieradt</u>] af <u>Clemett</u> half aff Ninimäkj, Pochias poli Leppä mäkj, Pochias poli Nini Jerfwiä, Pochias poli Härkä Jerffwiä, Hytisen mäkj, Joki Niemj, Ene Niemj, Kuckar mäkj, pochias polj Hauki Jerfuen Taifual, Tölla mäkj, Nukaralda, Pirtti aho, Hosias aho, Tetrimäen etelä polj
------	---	---

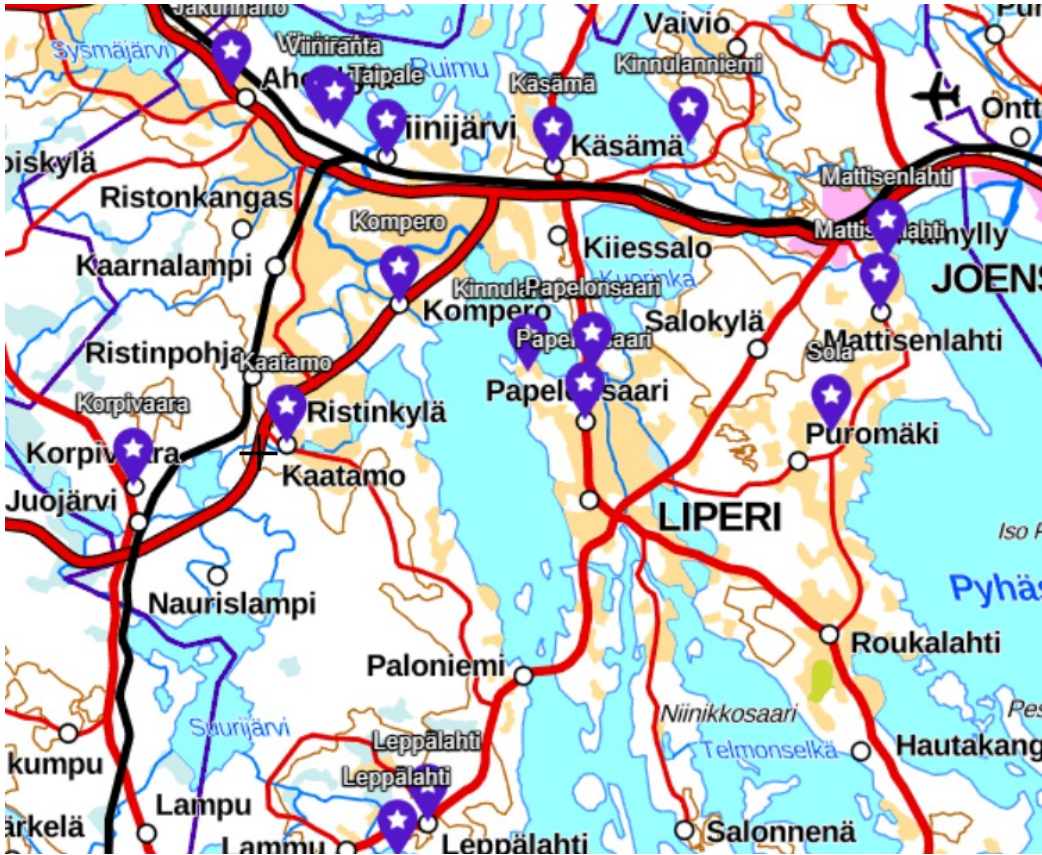
s.258; Antti Piirainen, Heikki Piirainen. Onko tämä Tuppurinmäen Antti Piirainen? Ainakin Leppämäki on Tuppurinmäen itäpuolella, myös Kukkarinmäki viittaa läheiseen Suvasveden Kukkarinselkään.

Piiranaho Randasalmi Sochn, Randasalmi Fierdungh, Harjwrannan by, s. 242
Piiranharju Randasalmi Sochn, Putkilax fierdungh, Osickon mäki by, s. 196
Piiranharju Randasalmi Sochn, Putkilax fierdungh, Osickon mäki by, s. 196
Piiranmäki Tafwisalm Sochnn, Safwilax Fierdungh, Fierde Tijendh, s. 273

Nämä Piira- alkuiset paikannimet löytyvät myös Savon maantarkastusluettelosta vuosilta 1561-1564, mutta yhdenkään paikan haltijaksi ei ole merkitty Piiraisen sukuun kuuluvia.

6. Liperin talonhaltijaluettelossa mainittujen Piirtoisten maakirjakylät.

Seuraavaan karttaan on kerätty Marja-Liisa Tuomen kirjoittaman Suur-Liperin Historia teoksen liitteenä olevasta talonhaltijaluettelossa (s. 688-780) mainitut Piirtoiset maakirjakylät tarkkuudella. Kartan ulkopuolella on lisäksi Jakokoski, joka on nykyistä Kontiolahtea, entistä Liperin emäpitäjää. Tuokin kartta vahvistaa sukumme levittäytymistä Stolbovan rauhan 1617 jälkeiseen Käkisalmen lääniin.

7. Muita Piira- tai Piirto -alkuisia paikannimiä Leppävirran itäpuolella

PIIROLA	Joensuun Hammaslahti ja Kekomäki
(11)	Leppävirran Sarkamäki
	Outokummun Viuruniemi
	Polvijärven Kylälahti ja Martonvaara
	Tohmajärven Kangasoja, Petravaara, Saario ja Sikkerivaara
	Tuusniemen Hauranki
PIIRALA	Polvijärven Haaponiemi
PIIRANLAHTI	Kiteen Puhossalo
PIIRANNIEMI	Kiteen Puhossalo
PIIROINEN	Tohmajärvi
PIIROISENPELLONTIE	Liperin Viinijärvi
PIIROISENSUO	Ilomantsin Juuansaari Koitereella
PIIROISLAMPI	Heinäveden Sappu
PIIROISSUO	Leppävirta Huuhko
PIIROLANMÄKI	Outokummun Viuruniemi
PIIROLANSUO	Polvijärven Hukkala

PIIROOLAHTI	Kuopion Riistakoski
PIIROOLAMPI	Tuusniemen Hieru
PIIROOMÄKI	Kiteen Suontaus
(2)	Kuopion Pölläkkä
PIIROONLAHTI	Varkauden Härmäniemi
PIIROONLUOTO	Joroisten Koskenkylä
PIIROONMÄKI	Kiteen Puhos
(3)	Rääkkylän Oravisalo
	Varkauden Kangaslampi
PIIROONNIEMI	Ilomantsin Koitajoki
PIIROONNIEMI	Kuopion Riistakoski
PIIROONSAARI	Kuopion Riistakoski

Karttapaikasta erilaisia hakuja tekemällä löytyivät ainakin nämä 33 nimettyä paikkaa, joiden nimen voisi ajatella syntyneen esipolvimmme liikkumisen seurauksena. Lisäksi on olemassa useita samannimisiä paikannimiä myös Nurmes-Lieksa alueella sekä Kainuussa.

8. Miten esipolvimmme asuttamat alueet ovat sijoittuneet hallinnollisiin alueisiin eri aikoina.

Kotkatlahti	1442 perustettu Juvan pitäjä, ennen sitä ei kuulunut mihinkään varsinaiseen hallintoalueeseen.
Niinimäki	1526 alkaen Rantasalmea, toisaalta sijaitti Venäjän puolella 1548 Tavinsalmen pitäjä, Saamaisten kymmenyskunta 1595 Täyssinän rauhan jälkeen liitettiin Ruotsin valtakuntaan 1639 Leppävirran pitäjä, kuuluu siihen edelleen
Polvijärvi, Rummukkala ja Kypäräjärvi	kuten Niinimäki 1852 liitettiin perustettuun Heinäveden pitäjään
Kaatamo, Risti, Kompero ja Särkijärvi	1617 asti Karjalan Käkisalmea, sen jälkeen Liperiä
Sotkuma	1879 Polvijärven pitäjää, kuuluu siihen edelleen.
Huhtilampi	1653 Tohmajärven pitäjää, sitä ennen Ilomantsia.

Vuoden 1561 verollepanomaakirjassa käytetään käsitettä **arviokunta**, joihin silloinen asutus on jaettu. Sen sijaan vuoden 1664 maantarkastusluettelossa on määritelmä **jakokunta**, joihin kylät on sisällytetty. Vuoden 1561 asutus pystytään joissakin tapauksissa määrittelemään vuoden 1664 kyliin.

Kun erilaisissa lähteissä puhutaan Piiraisista siellä ja täällä, niin on lähes mahdotonta olla täysin varma, mitä paikkaa tai edes laajempaa aluetta on tarkoitettu. Esim. Savon Historia 2:ssa mainitaan venäläisten polttaneen 1540-luvun lopulla 2 taloa Saahkarlahdessa, 6 Sorsalassa ja 10 Pirolassa. Mitä Pirolaa tuolla tarkoitetaan? Missä oli se Pirola, jossa oli vähintään 10 taloa?

Paikallishistorioiden ongelmana on se, että samoistakin paikoista käytetään eri nimitystä eri yhteyksissä. Varmaa voidaan olla vain siitä, että esipolvemme ovat edenneet Kotkatlahdesta eteenpäin suunnilleen tuon ensimmäisen kartan osoittaman reitin mukaisesti.

9. Erään suvun jälkipolven (N-FT5901) melomat Leppävirran-Heinävesi-Liperi alueen jokireitit, joilla mahdollisesti myös muinaiset sukulaiset ovat matkanneet.

3.5.2008	Jyrkylinjoki	Petäjäjärvi>Säynelahti
29.5.2010	Kytöjoki	Suurijärvi>Juojärvi
14.10.2011	Varpasenjoki	Iso-Rummukka>Suvasvesi
9.6.2012	Polvijoki	Polvijärvi>Suvasvesi
6.5.2012	Petrumanjoki	Petruma>Kermajärvi
7.5.2012	Humalajoki	Humaljärvi>Kermajärvi
18.5.2012	Sulkavanjoki	Sulkava>Kermajärvi
19.5.2012	Vääränjoki	Latvalampi>Kermajärvi
9.6.2012	Juonionjoki	Juonionjärvi>Suvasvesi
16.5.2015	Kuolemanjoki	Kuikkojärvi>Suvasvesi
7.5.2016	Hoikanjoki	Hoikanlampi>Palokki
10.5.2022	Taipaleenjoki	Viinijärvi>Siikakoski
19.5.2022	Vasaraishenjoki	Vasarainen>Pyöreäjärvi
19.5.2022	Miehalanjoki	Pieni Miehalanjärvi>Unnukka

Lisäksi useina vuosina erilaisina reitteinä Suvasveden Rusinvirta <> Ruokoveden Pilppa.

LÄHTEITÄ

Hämynen Tapio: Heinäveden historia. 1986.

John Habermanin maantarkastusluettelo Pien-Savosta 1620-luvulta.

<https://kaino.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk2/>.

Jäger Tiina: Kasken kasvattamat: Iivar Piiraisen jälkipolvet Huhtilammelta Härmiin. 2020.

Kansalaisen karttapaikka: <https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>.

Kolehmainen Ari: Esitelmä Eskil Piira sukuseurassa 7.7.2019 Heinäveden Valamossa.

Könönen Aulis et Kirkinen Heikki: Pohjois-Karjalan historia 1. 1969.

Piironen Taito: Polvijärven Martonvaaran Piiraiset sukutaustoinen. 1990.

Pirinen Kauko et al.: Savon historia 1. 1988.

Pirinen Kauko et al. Savon historia 2. 1982.

Pohjois-Savon sukututkimusharrastajat: Asutustutkimus Tavinsalmen pitäjältä 1548-1600.

(<https://www.sukuhistoria.fi/sshy/sivut/jasenille/paikat.php?bid=19066>)

Rinta-Tassi Osmo: Leppävirran kirja. 1982.

Saloheimo Veijo: Pohjois-Karjalan historia 2. 1976.

Saloheimo Veijo: Esitelmä Suomen Sukututkimusseuran nettisivuilla 2012.

Sarvas Anja & Hovi Olavi: Leppävirran historia 1. 1995.

Savon maantarkastusluettelo vuosilta 1561-1564.

http://kaino.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk62/?f=index_norm_paikannimet.

Soininen Arvo M: Rantasalmen historia. 1985.

Soininen Arvo M: Savon asuttaminen. 1961.

Tuomi Maija-Liisa: Suur-Liperin historia. 1984.

Tuomi Maija-Liisa: Polvijärven historia. 2001.

Vilkki Raimo: Joroisten historia. 2003.

